

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Uygulama Daire Başkanlığı II)

Sayı: B.02.1.BDK.0.12.00.00-134 - 2
Konu: Faktoring İşlemleri

08 Temmuz 2010

GENELGE

Bilindiği üzere, 10/10/2006 tarih ve 26315 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmeliğin (Yönetmelik) 22 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası "...faktoring şirketleri kambiyo senetlerine dayalı olsa bile, bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilemeyen alacakları satın alamazlar veya tahsilini üstlenemezler." hükmünü amirdir.

Bu çerçevede, faktoring şirketlerince kambiyo senetlerine dayalı olsa bile, bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak olduğu fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilemeyen alacakların temellük edilmesi durumunda, söz konusu işlemin sorumluları hakkında adli, şirket hakkında ise idari işlem tesis edilmektedir.

Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde ise; Kurumca arka arkaya iki defa yapılan denetimlerde 22 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı fiil ve işlemleri tespit edilen şirketlerin faaliyet izninin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından iptal edileceği hüküm altına alınmıştır.

90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede ve Yönetmelikte faktoring işlemlerinin temel dayanağını bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgeler oluşturduğundan, faktoring şirketlerinin öncelikle işlemin dayanağını oluşturan fatura veya benzeri belgelerin gerçekliğinden ve doğruluğundan emin olması, bu işlemlere istinaden alınan çek veya senetlerin ise teminat unsuru olarak değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Bununla birlikte, Kurumumuz denetim elemanları tarafından faktoring şirketleri nezdinde yapılan incelemelerde; bazı faktoring şirketlerinin etkin bir iç kontrol sistemi kurarak temlik alınan fatura veya benzeri belgelerin gerçekliğine ilişkin gerekli istihbarat ve araştırmayı yapmaksızın, firmaların beyanlarına istinaden işlem yaptığı ve temlik aldıkları faturaların veya benzeri belgelerin sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge olup olmadığını kontrol etmediklerine yönelik tespitlerde bulunulduğu görülmektedir.

Bahis konusu incelemelerde ayrıca, kimi zaman faktoring işlemlerinde sahte fatura kullanımı yoluna gidildiği, faturaların fotokopi yoluyla çoğaltılarak mükerrer faktoring işlemlerine konu edildiği, faktoring şirketleri tarafından satın alınan veya tahsili üstlenilen fatura ya da benzeri evraktaki alacaklarla, bu alacağın teminatını oluşturan çekler arasında illiyet bağının kurulmadığı, Şirket kayıtlarında çekin faturalı alacağın teminatına alındığına ilişkin kayıt düşülmediği ya da teminata alınan çekler karşılığında finansman sağlandığı yönünde uygulamalar gerçekleştirildiğine ilişkin tespitlerde de bulunulduğu gözlemlenmektedir.

Söz konusu sorunların giderilebilmesini ve herhangi bir mevzuata aykırılığa mahal verilmemesini teminen;

- a) Finansmanın yalnızca faktoring şirketi müşterisinin mal veya hizmet satışına istinaden düzenlediği fatura veya benzeri belgelerin karşılığında faktoring şirketi müşterisine sağlanması ve faktoring şirketinin sağladığı finansman tutarı ile bu işlemde kaynaklanan faiz ve komisyon gibi elde edilen gelirlerin toplamının fatura veya benzeri belgelerin tutarını geçmemesi,
- b) Yargıtay'ın birçok menfi tespit davasında, faturalar ile birlikte çeklerin de temlik edilip karşılığında kredi kullanıldığı, bu nedenle çek keşidecinin veya cirasının fatura alacaklısına karşı ileri sürebileceği bütün def'i ve itirazları faktoring şirketine karşı da ileri sürebileceği hususundan hareketle, çeki dayalı alacağın varlığı ve faktoring şirketinin iyi niyetli olup olmadığı hususları dikkate alınarak karar verildiğinden, faturalı alacağın teminatı olarak çek/senet alınması halinde, teminata alınan senetteki ciro silsilesinde faktoring şirketine çeki ciro edip veren kişinin, temlik alınan faturada alacaklı olarak gözüken kişi ve bu kişiden bir önceki ciraantanın veya keşidecinin de faturadaki borçlu ile aynı kişi olmasına ve fatura ile çek/senet tutarının uyumlu olmasına dikkat edilmesi ve bu bağlamda şirketler tarafından kullanılan faktoring programlarının bu uyumu gözeterek ve uyumsuzluk söz konusu olduğunda işlem yapılmasına olanak vermeyecek şekilde yeniden yapılandırılması,
- c) Müşterilerden ek teminat mahiyetinde olmak üzere temlik alınan fatura veya benzeri belgeler ile ilişkili olmayan çek/senet alınabilmesi için, alacağın vadesinde ödenmeyip sorunlu hale gelmiş olması, alınan çek/senet karşılığında hiçbir şekilde çek/senedin ilgililerine finansman sağlanmaması, faktoring şirketinin işlem ve muhasebe kayıtlarında bahis konusu çekin/senedin ilgili borcun teminatı karşılığında alındığına ilişkin kayıt düşülmesi,
- d) Ek teminat mahiyetinde temlik alınan çek/senetlerin 17/05/2007 tarih ve 26525 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ'de yer alan "924-Alınan Teminatlardan Alacaklar" hesabında, tahsili üstlenilen diğer çek/senetlerin ise "982-Emanet Kıymetler" hesabında izlenmesi,
- e) Faktoring müşterisini yeteri kadar tanıyacak şekilde istihbarat çalışmalarının yapılması, yalnızca müşterilerin beyanı veya sözlü teyit alınmak suretiyle işlem yapılmaması, öncelikle 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan faturanın tarifi, şekli ve nizamına ilişkin düzenlemeler de dikkate alınarak faturadaki bilgilerin uyumu ve doğruluğunun kontrol edilmesi, iç kontrol sisteminin temlik alınan faturaların gerçekliğine ilişkin gerekli istihbarat ve araştırma yapılmasını sağlayacak şekilde oluşturulması, faturayı düzenleyen müşterilerin mali durum analizlerinin yapılarak bunların itibarı ve işlem geçmişleri de dikkate alınmak suretiyle, gerektiğinde fatura borçlusu ve çek/senet keşidecisine de başvurularak borcun teyidinin yapılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilmesi ve bu çerçevede Maliye

Bakanlığı Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığında oluşturulan, "Sahte ve Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge Kullandıkları ve Düzenledikleri Vergi İnceleme Raporuyla Tespit Edilen Mükellefler Geçici Listesi" ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Risk Merkezi Müdürlüğü nezdinde oluşturulan veri tabanı gibi ilgili veri tabanlarından yararlandırılması yoluna gidilmesi.

- f) Faktoring müşterisinin fatura borçlusu adına düzenlemiş olduğu faturanın kendinde kalan ikinci suretinin aslının üzerine faturada oluşan alacağının ne kadarlık tutarını faktoring şirketine devrettiğini belirten ibarelerin bulunduğu etiketin yapıştırılması ve bunun faktoring müşterisi yetkililerince kaşelenerek imzalanması, faktoring müşterisinin faktoring şirketine temlik edeceği faturaları alacak bildirim formunda listelemesi ve ekine de aslı gibidir damgası vurulmuş ve faktoring şirketi yetkililerince imzalanmış faturaların suretinin eklenmesi, alacak bildirim formunun da faktoring müşterisi yetkililerince imzalanması,
- g) Fatura iptallerinden kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesini teminen faktoring şirketlerinin basiretli ve özenli davranarak müşterilerini iyi tanımaları, müşterilerin fatura iptallerini faktoring şirketlerine bildirmesi ve iptal edilen faturaların yerine yenilerinin düzenlenmesi halinde yeni faturaların kendilerine ibraz edilmesi hususunda faktoring işlemi esnasında müşterilerden taahhüt alınması ve gerekirse müşteriden fatura koçanlarının alınarak incelenmesi de dahil gerekli tüm kontrollerin yapılması

gerekmektedir.

Faktoring işlemine konu ticari alacak ve faturanın veya benzeri belgelerin sahte olup olmadığının tespiti faktoring şirketlerinin sorumluluğunda bulunmaktadır. Bu itibarla, faktoring şirketleri fatura veya benzeri belgelerin doğruluğuna ve gerçekliğine ilişkin yapmış oldukları inceleme, araştırma ve soruşturma sonuçlarını gerektiğinde Kurumumuz denetim elemanlarınca yapılacak denetimlerde tevsik edecek şekilde saklamak zorundadırlar.

Bu çerçevede, gerçek bir mal veya hizmet satışından kaynaklanmayan veya gerçek bir fatura veya benzeri belgeye dayanmayan faktoring işlemlerinin tespit edilmesi durumunda öncelikle faktoring şirketlerinin sorumluluğuna gidilerek Yönetmeliğin 22 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası çerçevesinde işlem tesis edileceğinden, iş bu Genelge kapsamında faaliyette bulunmalarını teminen faktoring şirketlerinin iç kontrol, muhasebe, raporlama ve bilgi işlem sistemlerinin gözden geçirilmesi ve gerekli ilave tedbirlerin alınması zorunluluk arz etmektedir.

Tebliğ olunur.

Tevfik BILGIN
Başkan